דער „סאַלערי גרעב" סקאַנדאַל

פון ש מ ש

ווער עס זענען געווען די איניציאַטאָרען פון דעם. — ווער האָט פאַרלאַנגט פון דער לעגיסלאַטור די שטאָדט־טאַטעס זאָלען קענען העכערען זייער געהאַלט אָהן דער צושטימונג פון די וועהלער. — די ראָלע וועלכע סעם רייט האָט געשפּיעלט אין דער לעגיסלאַטור, און די ראָלע פון דעם מעיאָר און דער באָארד אָף קאָנטראָל.

עס איז אמת, אז דער לעצטער אקט פון דער „סאַלערי גרעב" דראַמע, אדער „סאַלערי גרעב" סקאַנדאַל האָט זיך נאָך ניט פאַרענדיגט, ווייל דעם דאזיגן אקט וועלען שפּילען די בירגער דעם ערשטען יאַנואַר, 1931, ווען זיי וועלען געהן צום שטים־קאַסטען, דאָך קען שוין אַן אַנאַליז געמאַכט ווערען וועגען דער אפערע. וועלכע וועט זיין די הויפּט אישו אין די יעצטיגע מוניציפּאַלע וואַהלען.

צוליעב דעם וואָס דער גאַנצער ענין איז זעהר א פאַרפּלאָנטערטער, און טייל ווייז אויך א קאָמפּליצירטער, איז ווינ־שענסווערט עס קלאָר צו מאַכען פאַר די אידישע לעזער און מיר וועלען עס פּרוּבירען טאָן אין קורצען.

מיט דעם טערמין „סאַלערי גרעב" האָבען די צייטונגען פון טאַראָנטאָ (אַלע אָהן אויסנאַהמע) באַצייכענט די אקציע פון סיטי קאָונסיל אין אָנהויב פון דאָס יאָר צו העכערען דאָס געהאַלט פון דעם מעיאָר, קאָנטראָלערס און אַלדערמען, אויף א סומע פון איבער 17 טויזענט דאָלאַר. די צייטונגען האָבען איינפאַך באַצייכענט די שטאָדט־טאַטעס מיט'ן נאָמען: — „שבירות כאַפּער", אדער איינפאַכער נע־זאָגט „גאָלד־כאַפּער" פון דער שטאָדט־קאַסע, צו העכערען זייערע איינגענע שכירות.

און יעצט, אז מיר ווייסען שוין וואָס דער טערמין „סאַלערי גרעב" איז און וואָס ער באַצייכענט, וועלען מיר זיך נעה־מען צו דער געשיכטע, וועלכע איז דערמיט פאַרבונדען.

אין פעברואַר, 1930 איז אין דער אַנטאַריאָ'ר לעגיסלאַטור אריינגעבראַכט געוואָרען א געזעץ־פּראָיעקט אויסצובע־שערען דעם מוניציפּאַלען אקט, צו'געבען דאָס רעכט יעדער „סיטי קאָונסיל" אין אַנטאַריאָ, אין שטעדט, וועלכע האָבען א באַפעלקערונג פון איבער 200 טויזענט איינוואוינער, צו העכערען דאָס געהאַלט פון די אַלדערמען ביז 1200 דאָלאַר א יאָר אָהן דער אָפּשטימונג פון די שטייער־צאָלער.

דעם דאָזיגען געזעץ־פּראָיעקט האָט אריינגעבראַכט דער דעפּוטאַט סעם רייט פון טאַראָנטאָ, און איז געווען באַצייכענט אלס פּריוואַטער „בילל", דאָס הייסט, אזעלכער, וועלכער האָט ניט די צושטימונג פון דער רעגיערונג.

פּראָמיער פּוירגוואַן, דער דאָמאָלסט־דיגער פּרעמיער פון אַנטאַריאָ, האָט זיך אַנטאָאָנט צו געבען זיין צושטימונג צום פּראָיעקט, דערקלערענדיג, אז צוליעב דעם וואָס טאַראָנטאָ איז די איינציגע שטאָדט, וועלכע וועט דעם בענעפיציערען, וויל ער אז דער סיטי קאָונסיל פון טאַראָנטאָ זאָל עס פאַרלאַנגען. אנדערש וועט ער דעם פּראָיעקט ניט דורכלאָזען.

צו יענער צייט האָט קיינער ניט גע־פרעגט, וועלכע מאַטעוואַן האָבען געטרי־בען דעם דעפּוטאַט רייט'ן אריינצוברענ־גען אזא געזעץ־פּראָיעקט, צי דאָס זענען געווען ריין הומאַניטערע מאָטיוון — זיין הארץ האָט איהם ווי געטאָן וואָס די טאַראָנטאָער אַלדערמען באַקומען ניט מעהר ווי 500 דאָלאַר א יאָר פאַר זייער „שווער ער האַראַזאַנגע". און אויב זיי וועלען עס פאַרלאַנגען פון די שטייער־צאָלער, וועלען די לעצטע, וועלכע זענען אַלע מאָל גרויסע קמצנים, ניט צושטימען דערצו, אדער סעם רייט האָט געהאַט אנדערע, פערזענליכע מאָטיוון.

ווי געזאָגט, האָט זיך דאָן קיינער ניט געגריבעלט אין די מאָטיוון פון דעם גוטהאַרציגען לעגיסלאַטור מיטגליער. די רעקאָרדס ווייזען אָבער, אז נאָכדעם ווי פּרעמיער פּוירגוואַן האָט אין פערבראָר, זיך אָנטאָאָנט דורכצופירען דעם געזעץ־פּראָיעקט אין דער לעגיסלאַטור, האָט דער סיטי קאָונסיל דעם 7־טען מערץ, 1930, כמעט איינשטימיג אָנגענומען א רעזאָלו־ציע, וועלכע בעט די לעגיסלאַטור צו גע־בען דעם סיטי קאָונסיל דאָס רעכט צו העכערען דאָס געהאַלט פון די אַלדערמען ביז 1200 דאָלאַר א יאָר, אָהן דער צושטי־מונג פון די שטייער־צאָלער.

נאָך דער דערמאָנטער רעזאָלוציע פון סיטי קאָונסיל איז סעם רייט'ס גע־זעץ־פּראָיעקט אָנגענומען געוואָרען אין דער לעגיסלאַטור און איז געוואָרען א גע־זעץ.

ווי עס איז צו זעהן, האָט דער גע־זעץ־פּראָיעקט זיך באַזאָרגט בלויז וועגען די אַלדערמען, און ניט וועגען דעם בייאַר און די קאָנטראָלערס, דאָס קען דערקלערט ווערען דערמיט, וואָס נאָך אין 1928 איז אין דער לעגיסלאַטור אָנגענומען געוואָרען א געזעץ־פּראָיעקט, וועלכער האָט דער־לויבט דעם סיטי קאָונסיל פון טאַראָנטאָ צו העכערען דאָס געהאַלט פון דעם מעיאָר ביז 10 טויזענט דאָלאַר א יאָר, און פון די קאָנטראָלערס ביז 5000 דאָלאַר א יאָר, ניט אָנפּרעגענדיג די שטייער־צאָלער.

די הויפּט טענה פון כמעט אַלע צייטונגען איז געווען, אז די שטאָדט־טאַטעס האָבען פריהער נעראַרפט אָנפרעגען די וועהלער, איידער זיי האָבען אליין געהאַט בערעכטיגונג שכירות. אנדערע האָבען גע'טענה'ט, אז אויב די שטאָדט־טאַטעס האָבען שוין יא געוואָלט העכערען זייערע שכירות האָבען זיי כאָטש דאָס געדאַרפט טאָן פאַר'ן קומענדען יאָר, דאָס הייסט, אז די העכערונג זאָל אריין אין קראַפט אין 1931, אין דער צייט וועלען זיין וואַה־לען אין די וועהלער וועלען זיך קענען אויסדריקען וועגען דעם.

איידער מיר געהען ווייטער איז דאָ ווערט צו מאַכען די פאָלגענדע דערקלע־רונג:

פון דער צייט וואָס דער סיטי קאָונ־סיל האָט אָנגענומען די רעזאָלוציע, פאַר־לאַנגענדיג פון דער לעגיסלאַטור דאָס רעכט צו העכערען דאָס געהאַלט פון די אַלדערמען, ביז די העכערונג איז אָנגענו־מען געוואָרען, איז דער סיטי מעיאָר געווען קראַנק און האָט זיך נים באַטייליגט אין די פאַראַזאַמלונגען, ביי וועלכע די העכע־רונגען זענען אָנגענומען געוואָרען, און דאַריבער האָט ער שפּעטער, סיי אין סטייטמענטס צו די צייטונגען, און סיי ביי דער אונטערזוכונג פון ריכטער דענטאָן, אַראָפּגעוואָרפען פון זיך יעדע פאַראַנט־וואָרטליכקייט פאַר דער העכערונג אין גע־האַלט.

נאָכדעם ווי דער סיטי קאָונסיל האָט דורכגעפירט די העכערונג אין געהאַלט, האָט זיך געגריטיגט, אז די באָארד אָף קאָנטראָל זאָל שאַפען די נויטיגע סומע פון איבער 17,000 דאָלאַר, ווייל די סומע איז ניט געווען איינגעשלאָסען אין די עסטי־מייטס, אדער בעסער געזאָגט אין בו־דזשעט.

די שטאָדט, דאָס הייסט, דער סיטי קאָונסיל באַשטימט דעם בודזשעט פון דער שטאָדט אין אָנהויב פון יאָר און אויף דעם באַשטימטען בודזשעט ווערען באַזירט די שטייערען און אזוי ווי דאָס געהעכערטע געהאַלט איז ניט געווען אין בודזשעט, האָט די באָארד געדאַרפט גע־פינען א קוואַל פון וואַנען צו נעהמען די 17,000 דאָלאַר.

צוליעב דעם געשריי, וועלכען די צייר־טונגען האָבען אויפגעהויבען געגען דעם געהעכערטען געהאַלט, האָט מען געדענקט, אז די באָארד וועט זיך דערשרעקען און וועט באַריכטען, אז קיין געלט איז ניטא. די באָארד איז אָבער געווען אויסגעהאַל־טען און האָט געפונען א קוואַל פאַר'ן גע־העכערטען געהאַלט. בלויז דער מעיאָר האָט געשטימט געגען.

ביז צו דער דאָזיגער שטופע קען באַצייכענט ווערען דער ערשטער אקט פון דעם „סאַלערי גרעב" סקאַנדאַל.

דער צווייטער אקט פון דעם „סאַלע־ري גרעב" סקאַנדאַל הויבט זיך אָן מיט דעם סטייטמענט, וועלכער איז אַרויסגעגעבען געוואָרען פון מעיאָר וועמפּ, אז ער האָט ניט געהאַט קיין האַנט אין דער העכערונג פון געהאַלט און אויך ניט אין דער מאַ־נעווער, אז די לעגיסלאַטור זאָל עס דער־לויבען אָהן אַן אָפּשטימונג פון די שטייער צאָלער.

דעם סטייטמענט האָט דער מעיאָר אַרויסגעגעבען דעם 12־טען אַפּריל. דאָס איז געווען נאָכדעם ווי די צייטונגען האָ־בען אויפגעהויבען א געשריי, אז די שטאָדט־טאַטעס באַרויבען די שטאָדטישע קאַסע.

גלייך נאָך דעם מעיאָר'ס סטייטמענט זענען די צייטונגען, וועלכע האָבען דעם מעיאָר געשטיצט אין צייט פון וואַהל־קאַמפּיין אין 30 — 1929, אַרויסגעקומען מיט א לויב־געזאַנג פאַר'ן מעיאָר, פאַר זיין נאַבעלער האַנדלונג, דאָס האָט פאַר־שטעהט זיך אויפגערעגט. די איפערינע, וועלכע האָבען געאַרבייט פאַר דער העכע־רונג, און זיי זענען געוואָרען גאַנץ אַק־טיוו. מען האָט גענומען נאָכזוכען דעם גאַנצען ענין. דאָס זוכען האָט געפיהרט צו דער אויפדעקונג פון דער ראָלע וועלכע דער סעם רייט האָט געשפּילט אין דער אפערע. ווי קומט עס וואָס ער האָט זיך מטריח געווען פאַר די שטאָדט־טאַטעס אין דער לעגיסלאַטור, און וואָס האָט ער דערווארטעט? ווער האָט איהם געבעטען דאָס צו טאָן? עס איז דאָך קלאָר, אז דער האָט עס ניט געטאָן אויף זיין אייגע־נער אינציאַטיווע.

דעם מעיאָר'ס סטייטמענט, אין וועל־כען ער וואַרפט אַרונטער פון זיך יעדע פאַראַנטוואָרטליכקייט פאַר דעם „סאַלערי גרעב" האָט אַרויסגערופען סטייטמענטס פון סעם רייט, די קאָנטראָלערס, קלאָוד פּיערס, סאַמערוויל, און א צאָל אַלדערמען, און דאָן האָט מען זיך דערוואוסט זאָכען, וועלכע זענען בכלל פריהער ניט באַקאַנט געווען.

אין זיין סטייטמענט וועגען דער אפע־רע האָט סעם רייט, דער לעגיסלאַטור־מיטגליער, דערצעהלט די פאָלגענדע גע־שיכטע:

א געוויסען טאָג, אין חודש פעברואַר, איז ער (סעם רייט) געווען אין מעיאָר'ס אפיס, אין סיטי האַל. ער האָט גערעדט מיט'ן מעיאָר וועגען דעם, אז דער סיטי קאָונסיל זאָל איהם (סעם רייט'ן) באַשטי־מען אלס מיטגליעד פון דער טאַראָנטאָ טאַראָנספּאָרטיישען קאָמישאָ, (אין פעב־רואַר האָט מען שוין געוואוסט, אז די מיטגלידער פון דער טאַראָנטאָ טראַנספּאָר־טיישען קאָמישאָ וועלען באַקומען א יעד־ליכען געהאַלט, ביז דאָס יאָר האָבען די מיטגלידער פון דער קאָמיסיע ניט באַקו־מען קיין געהאַלט).

דער מעיאָר, דערצעהלט סעם רייט, האָט איהם אויף דעם קיין קלאָרען ענט־פער ניט גענעבען, אָבער דער האָט זיך פאַר איהם באַקלאָגט, אז דער געהאַלט, וועלכען די שטאָדט אַלאָט א מעיאָר איז צו קליין פאַר אזא אָמט. זיי האָבען דאָן ביידע גערעדט וועגען א פּלאַן צו העכע־רען דאָס געהאַלט פון דעם מעיאָר, קאָנ־טראָלערס און אַלדערמען, און ער (סעם רייט) האָט זיך אָנגעבאָטען אריינצוברענ־גען א געזעץ־פּראָיעקט אין דער לעגיסלאַ־טור מיט מען זאָל עס קענען טאָן אָהן דער צושטימונג פון די וועהלער.

דער מעיאָר, דעצעהלט וויטער סעם רייט, האָט געשיקט רופען די קאָנטראָ־לערס פּיערס און סאַמערוויל, און ווען די לעצטע זענען אריינגעקומען מיט מעיאָר'ס אפיס, האָט מען געגומען דיסקוטירען וועג־גען דעם פּלאַן. דער סיטי סאָליסיטאָר, מ. קאַלהון, איז אויך געווען געוואָרען. דער לעצטער האָט גלייך אויסגעאַרבייט א געזעץ־פּראָיעקט, וועלכען ער האָט איבער־געגעבען רייט'ן, און דער לעצטער האָט דעם געזעץ־פּראָיעקט פאָרגעלייגט אין דער לעגיסלאַטור.

פון סעם רייט'ס סטייטמענט זענען געוואָרען קלאָר צוויי זאַכען, ערשטענס, אז סעם רייט האָט דערוואַרטעט א טובה פאַר זיך פערזענלעך פאַר דעם וואָס ער וועט טאָן אין דער לעגיסלאַטור פאַר די שטאָדט־טאַטעס, און צווייטענס, אז ניט, אבטענדיג וואָס דער געהאַלט פון מעיאָר און קאָנטראָלערס האָט געקענט געהעכערט ווערען אָהן א ספּעציעלען געזעץ, האָבען אָבער די טוער מורא געהאַט, אז אויב מען וועט אויך ניט העכערען דאָס געהאַלט פון די אַלדערמען, וועלען די לעצטע ניט וועלען שטימען פאַר דעם מעיאָר'ס און קאָנטראָלער'ס העכערונג. דאָס האָבען די קאָנטראָלערס כמעט באַשטעטיגט.

מיט איין וואָרט, פון סעם רייט'ס און די קאָנטראָלערס סטייטמענטס איז קלאָר געוואָרען, אז דער מעיאָר האָט גע־האַט א האַנט אין דעם און איז געווען פאַר דער העכערונג ביז די צייטונגען האָ־בען אויפגעהויבען א געשריי געגען דעם, און ווען דער געשריי איז אויפגעהויבען געוואָרען, האָט זיך דער מעיאָר דערשרעק־קען און האָט געמאַכט א „השיבני נא־זאָר".

צוליעב דער גענעראַלער אַטאַקע, וועלכע איז געמאַכט געוואָרען אַלע צייטונגען אויפ'ן סיטי קאָונסיל אַלס נאַ־צען, האָט אַלדערמאַן סעם פעקטאָר, מ. פ. פון וואָרד 4 פאָרגעלייגט א רעזאָלוציע, דעם „סאַלערי גרעב" סקאַנדאַל.

3500 דאָלאַר, דאָס הייסט, מיט טויזענט דאָלאַר א יאָר מעהר. סעם מעקבריידד, וועלכער איז דאָן געווען מעיאָר פון טאַ־ראָנטאָ האָט זיך אָנטזאָגט פון א העכערונג אויף זיין געהאַלט, אבער אזוי ווי אַלס קאָנטראָלער וואָלט ער אויך באַקומען 1000 דאָלאַר א יאָר מעהר. האָט ער רעדוצירט זיין געהאַלט פון 7500 דאָלאַר א יאָר צו 6500 דאָלאַר אזוי, אז צוזאַמען מיט'ן קאָנטראָלער'ס געהאַלט האָט דר סומע ניט איבערגעשטיגען 10 טויזענט דאָלאַר.

פון דעם איז צו זעהן, אז וואָס עס איז שייך דעם מעיאָר און די קאָנטראָ־לערס, האָט דער סיטי קאָונסיל געהאַט דאָס רעכט צו העכערען זייער געהאַלט, דעם מעיאָר'ס ביז 12,500 דאָלאַר, און די קאָנטראָלערס צו 5000 דאָלאַר א יאָר. דער קאָונסיל האָט בלויז ניט געהאַט דאָס רעכט צו העכערען דאָס געהאַלט פון די אַלדערמען.

עס איז קלאָר, אז סעם רייט האָט זיך באַזאָרגט פאַר די אַלדערמען דערפאַר, וואָס דער מעיאָר און די קאָנטראָלערס זענען פון געזעץ געווען באַזאָרגט. מיר וועלען אויך שפּעטער זעהן פאַרוואָס סעם רייט האָט עס „געטאָן". אָבער ביז דאָן וועלען מיר אָנגעהן מיט דער געשיכטע.

אזוי שנעל ווי דער געזעץ־פּראָיעקט איז אָנגענומען געוואָרען אין דער לעגיס־לאַטור, האָט דער סיטי קאָונסיל מיט בלויז צוויי שטימען געגען, אָנגענומען א רעזאָלו־ציע, וועלכע בעט די לעגיסלאַטור צו גע־בען דעם סיטי קאָונסיל דאָס רעכט צו העכערען דאָס געהאַלט פון די אַלדערמען ביז 1200 דאָלאַר א יאָר, אָהן דער צושטי־מונג פון די שטייער־צאָלער.

נאָך דער דערמאָנטער רעזאָלוציע פון סיטי קאָונסיל איז סעם רייט'ס גע־זעץ־פּראָיעקט אָנגענומען געוואָרען אין דער לעגיסלאַטור און איז געוואָרען א גע־זעץ.

ווי עס איז צו זעהן, האָט דער גע־זעץ־פּראָיעקט זיך באַזאָרגט בלויז וועגען די אַלדערמען, און ניט וועגען דעם בייאַר און די קאָנטראָלערס, דאָס קען דערקלערט ווערען דערמיט, וואָס נאָך אין 1928 איז אין דער לעגיסלאַטור אָנגענומען געוואָרען א געזעץ־פּראָיעקט, וועלכער האָט דער־לויבט דעם סיטי קאָונסיל פון טאַראָנטאָ צו העכערען דאָס געהאַלט פון דעם מעיאָר ביז 10 טויזענט דאָלאַר א יאָר, און פון די קאָנטראָלערס ביז 5000 דאָלאַר א יאָר, ניט אָנפּרעגענדיג די שטייער־צאָלער.

צו יענער צייט, דאָס הייסט, אין 1928 האָט דער מעיאָר באַקומען א גע־האַלט פון 7500 דאָלאַר א יאָר און די קאָנטראָלערס צו 2500 דאָלאַר, דאָס מיינט אז דער מעיאָר, וועלכער איז דער פאַרזיי־צענדער פון דער באָארד אָף קאָנטראָל, האָט באַקומען זיין געהאַלט און דאָס גע־האַלט פון א קאָנטראָלער, צוזאַמען 10 טויזענט דאָלאַר.

ווען די לעגיסלאַטור האָט אין 1928 אָנגענומען דעם געזעץ־פּראָיעקט האָט דער סיטי קאָונסיל באַשלאָסען צו העכערען דאָס געהאַלט פון די קאָנטראָלערס צו

די סטאָר וועט זיין אָפען אין די אָוועניטען ביז קריסטמעס.

דאָס איז אייער בעסטע געלעגענהייט צו קויפען א מייסאָן אָנד ריש פּיאַנאָ!

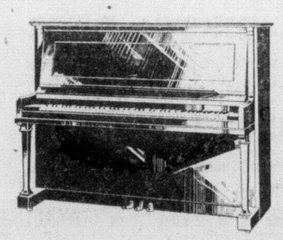

די פרייזען זענען פילינג

גרענד פּיאַנאָס — — — — — — — — $695 אין העכער
אפרייטס — — — — — — — — — — $325 אין העכער

די טערמס זענען לייכט.

א קליינער דעפּאָזיט פאַרזיכערט דעליווערי, דער באַלאַנס קען אויסגעצאָלט ווערען אין באַקוועמע וועכענטליכע אָדער מאָנאַט־ליכע אויסצאָלונגען.

מייסאָן אָנד ריש קוואַליטעט אין דייערהאַפטיגקייט — האָט ניט קיין קאָנקורענץ!

געגנוצטע פּיאַנאָס אפרייטס — — — $49 אין העכער
פלייערס — — — $149 אין העכער

MASON & RISCH
Limited
230 יאָנג סט. טאָראָנטאָ

בן גוריון וועט רעדען וועגען 25 יאָר ארבייט און קאַמף אין ארץ ישראל

דוד בן גוריון איז איינער פון די באַרייטענסטע פיהרער פון דער אידישער ארבייטער באַוועגונג און פון דעם נייעם אידישען ישוב אין ארץ ישראל. ער איז אָנגעקומען אין לאַנד נאָך אין 1905, און פון דאן האָט ער געשפּיעלט א פיהרענדע ראָלע און האָט מיטגעמאַכט יעדע וויכ־טיגע געשעהעניש אין דעם אויפבוי און אין דער אַנטוויקלונג פון דער אידישער חיימלאַנד. ער איז איינער פון די גרינדער און באַשאַפער פון דער „הסתדרות", א וויכטיגער אַנפיהרער פון דעם וועד לאומי און אַן אקטיווער אַנטייל־נעהמער אין פּי־לע צייוניסטישע און אינטערנאַציאָנאַלע קאָנגרעסן. ער האָט א טיפע באַקאַנטשאַפט מיט די פּאָליטישע, סאָציאַלע און עקאָ־נאָמישע פּראָבלעמען פון ארץ ישראל, און מיט זיין וואָרט רעכענט מען זיך אין אַלע אידישע קרייזען.

אין 1915 איז בן גוריון געקומען פאַר א באַזוך אין אַמעריקע. וואו ער האָט אקטיוו אָנטייל גענומען אין דער פיבער־באַרייטונג פון דער אידישער אַרבייטער באַוועגונג אין אַרויסגערי־פען געוואָרען אין דער צייט פון די מלחמה יאָהרען, באַזונדערס אַרום דעם אידישען קאָנגרעס. די נאַציאָנאַלע ארבייטער צו־אַמענפאָהרען, און א רייהע וויכטיגע אקציאָנען, וועלכע זיינען דאַן דורכגע־פיהרט געוואָרען אונטער דער אַניציאַטיווע פון דער פּועלי ציון פּאַרטיי. אין דיעזער פּעריאָדע איז אויך ערשיענען דורך איהם און דורך זיין חבר י. בן צבי א וויכטיגער בוך איבער ארץ ישראל.

אין 1918 איז ער אוועק מיט דעם אידישען לעגיאָן קיין ארץ־ישראל, וואו ער איז פאַרבליבען אָן דער שפּיצע פון דער ארבייטער באַוועגונג ביז דעם איצטי־גען טאָג.

בן גוריון קומט איצט קיין אַמעריקע כדי מיטטעלפּאָן אין דער געווערקשאַפטען קאָמפּיין און אויפצוקלעהרען די אידישע עפענטליכקייט וועגען דער איצטיגער פּאָ־ליטישער סיטואַציע און די ווייטערע מעג־ליכקייטען פאַר דעם אויפבוי פון ארץ ישראל.

אין טאָראָנטאָ וועט בן גוריון זיין דעם 23־טען דעצעמבער אויפטרעטענדיג אלס הויפּט רעדנער אין סטענדערד טעאַ־טער. ער וועט רעדען וועגען 25 יאָהר פון ארבייט און קאַמף אין ארץ ישראל.

בריעף־קאַסטען

ח. ג. —

מיר קענען אייך בלויז ראָטען זיך צו וועגען צום „עמוירדזשענסי לאָון פאָנד", וואו מען וועט אייך אויס־לייהען א סומע געלט, און איר וועט עס שפּעטער קענען אָפּצאָהלען, ווען איר וועט אָנהויבען צו אַרבייטען.

אידישע בעקער יוניאָן, —

א קאָמיטע אייערע איז געבעטען צו וועגען זיך אין דעראַקציע וועגען א זעהר וויכטיגען ענין — פּרעגען פאַר'ן רעדאַקטאָר.

13 יאָר באָלשעוויזם

(פאָרזעצונג פון פּיידזש 4)

געוואָרען צו טאָן זייער שריפטשטעלערי שע אַרבייט אויף א נאַראַלען אופן. ניט צווייפלענדיג אפילו א רגע אין דעם זשע־ניע פון די פריהער אויסגערעכענטע רוסי־שע שריפטשטעלער, צווייפעלט אָבער מר. דזוראַנטי יא אין זייער אויטאָריטעט צו מאַהלען ריכטיג די „רוסישע נשמה". וואָס די דערמאָנטע גרויסע רוסישע שריפט־שטעלער האָבען ווירקליך געשילדערט אין געוועזן זייערע איינענע נשמות, און דיי נשמות פון אולעכע וואָס זענען עהנליך צו זיי, זיי זענען אודאי געווען אונצופרי־דען מיט די צושטענדע וואָס האָבען גע־הערשט אַרום זיי, אָבער זיי זענען געווען אונטערגעבען זיי צו עגדערען; אודאי איז זיי ניט געווען געפעהלען דאָס לעבען אין די סאָציאַלע אַרדנונג אַרום זיי, אָבער זיי האָבען זיך געמוזט וואַהלען אין זיין אַנט־שלאָסען אָדער זיך אונטערגעבען אויס מורא פאַר דער געוואַלדיגער רעגיערונגס מאַכט. שילדערט ניט דאָסטאָיעווסקי, צום ביישפּיעל, דעם גייסט פון אימפּאַ־טענטען רעוואָלט? און פון דיזע שריפט־שטעלער שאַפען זיך די איבערגיע פעל־יענע ביפּען וואָס וועגען געשילדערט אין די גענעראַלע ווערק פון די רוסישע שריפט־שטעלער. מיט זיין גאַנצען רעספּעקט צו דאָסטאָיעווסקי'ן, און מיט זיין גאַנצער בעגעטיקונג פאַר דאָסטאָיעווסקי'ס מיינ־טערווערק „די ערניידריגטע און באַלייד־דיגטע" איז אָבער מר. דזוראַנטי געגייגט צו דענקען אז טאָן זייער שריפטשטעלערי שע אַרבייט אויף א נאַראַלען אופן. ניט מיט זיך פאַר קיין פאַל ניט פאַר רוסלאַנד אויב ער שטעלט מיט זיך פאַר עטוואָס פון רוסלאַנד, איז עס די אַנטישטע אינטע־לעקטועלע רוסלאַנד פון דאָסטאָיעווסקי'ן אליין, ווייל עס זענען געווען דריי רוס־לאַנד'ס אין יענע צייטען וועגן דאָסטאָיעוי־סקי האָט געשאַפען זיינע קונסטווערק: די ערשטע רוסלאַנד איז געווען דאָס לאַנד פון די צאַרען, יא דאָ נאַבעלייט אין בע־אַמטע, הויבע און נידעריגע, מאַרופּט אין מאַכט פּלעצער אָהן וועלכען עס איז צוויי־פעל, אָבער אַלע באַשעפטיגט אין מיט א געוויסען צוועק אין זינען אין אַלע צופרי־דען, סיי מיט זיך אליין אין סיי מיט דעם געטליכען רעכט, וואָס איז זיי געגעבען גע־וואָרען צו הערשען איבער אַנדערע. די צוויטע רוסלאַנד איז געווען די רוסישע מדינה פון די אינטעלעקטען, אונצופרי־דענע, מאַכטלאָזע, אָהן א באַשטימטען צוועק און עס איז געווען א דריטע רוס־לאַנד, דאָס רוסלאַנד פון פאָלק, א פאָלק אָהן וועלכער עס איז דער, א פאַרשקלאַפט און אונגליקליך פאָלק אין הונדערט און פערציג מיליאָן שטאַרק.

צו מאַכען דאָס בילד פון יענעם רוס־לאַנד פאַלשטענדיג, דאַרף מען נאָך צו־לייגען צוויי עלעמענטען: די האַנדערלס בורזשואַזיע, וועלכע האָט געהאַט א צור־טריט אומעטום און וועלכע האָט אויסגע־איבט א גאַנץ נישקשה'דיג פאַרניכטענדע ווירקונג אויף יענער מעכטיגער פעסטונג פון דער זעלבסטהערשאַפט אויף די רעוואָ־לוציאָנערען, וועלכע זענען געווען גרויס צו שטאַרבען ווען זיי זאָלען נאָר קענען צור־שטערען יענע שטאַרקע פעסטונג, אייגענע פון זיי איז געווען לענין.

דאָסטאָיעווסקי, אזוי ווי נאָגאָל און פּושקין, האָט אָפּגעשפּיגעלט זיין פאָלק אין א גרויסען קלאָרען שפּיגעל. אָבער ער האָט אויסגעלאָזט אין גרויסען און וויכטיגען עלעמענט פון זיין פאָלק. די טונ־קעלע, אונווייסנדע פּויערס. דאַריבער איז זיין בילד פון דער רוסישער נשמה א פאָל־שע, אָדער וועניגסטענס צו ענג אויפגע־פאַסט. זיין רוס, דער „טיפּישער רוס", וועמען די צייוויליזירטע וועלט קען, האָט פאַרטראָטען בלויז א טייל פון יענע צעהן אָדער פופצעהן פּראָצענט פון דער רוסי־שער באַפעלקערונג וואָס האָט געהערשט איבער די איבעריגע פינף און אַכציג אָדער צעניציג פּראָצענט.

די אינטעלינענציע ערב דעם אינטער־נאַנג פון צאַריזם איז ניט געשטאַנען אין פאַרבינדונג מיט די אַרבייטער און פויע־רים מאַסען, וועמען לענין האָט אויפגע־פאָדערט אַנצופאַנגען בויען א נייע וועלט, קענען באַמערקען אָן ענדערונג.

כריסטמאס

ד"ר נ. ל. לעוויטאַן

אין דער אמת, אז דער לעצטער אקט פון דער „סאַלערי גרעב" דראַמע, אדער „סאַלערי גרעב" סקאַנדאַל האָט זיך נאָך ניט פאַרענדיגט, ווייל דעם דאָזיגען אקט וועלען שפּילען די בירגער דעם ערשטען יאַנואַר, 1931, ווען זיי וועלען געהן צום שטים־קאַסטען, דאָך קען שוין אַן אַנאַליז געמאַכט ווערען וועגען דער אפערע. וועל־כע וועט זיין די הויפּט אישו אין די יעצ־טיגע מוניציפּאַלע וואַהלען.

צוליעב דעם וואָס דער גאַנצער ענין איז זעהר א פאַרפּלאָנטערטער, און טייל־ווייז אויך א קאָמפּליצירטער, איז ווינ־שענסווערט עס קלאָר צו מאַכען פאַר די אידישע לעזער און מיר וועלען עס פּרו־בירען טאָן אין קורצען.

מיט דעם טערמין „סאַלערי גרעב" האָבען די צייטונגען פון טאַראָנטאָ (אַלע אָהן אויסנאַהמע) באַצייכענט די אקציע פון סיטי קאָונסיל אין אָנהויב פון דאָס יאָר צו העכערען דאָס געהאַלט פון דעם מעיאָר, קאָנטראָלערס און אַלדערמען, אויף א סומע פון איבער 17 טויזענט דאָלאַר. די צייטונגען האָבען איינפאַך באַצייכענט די שטאָדט־טאַטעס מיט'ן נאָמען: — „שבירות כאַפּער", אדער איינפאַכער גע־זאָגט „גאָלד־כאַפּער" פון דער שטאָדט־קאַסע, צו העכערען זייערע איינגענע שכירות.

און יעצט, אז מיר ווייסען שוין וואָס דער טערמין „סאַלערי גרעב" איז און וואָס ער באַצייכענט, וועלען מיר זיך נעה־מען צו דער געשיכטע, וועלכע איז דערמיט פאַרבונדען.

אין פעברואַר, 1930 איז אין דער אַנטאַריאָ'ר לעגיסלאַטור אריינגעבראַכט געוואָרען א געזעץ־פּראָיעקט אויסצובע־שערען דעם מוניציפּאַלען אקט, צו'געבען דאָס רעכט יעדער „סיטי קאָונסיל" אין אַנטאַריאָ, אין שטעדט, וועלכע האָבען א באַפעלקערונג פון איבער 200 טויזענט איינוואוינער, צו העכערען דאָס געהאַלט פון די אַלדערמען ביז 1200 דאָלאַר א יאָר אָהן דער אָפּשטימונג פון די שטייער־צאָלער.

דעם דאָזיגען געזעץ־פּראָיעקט האָט אריינגעבראַכט דער דעפּוטאַט סעם רייט פון טאַראָנטאָ, און איז געווען באַצייכענט אלס פּריוואַטער „בילל", דאָס הייסט, אזעלכער, וועלכער האָט ניט די צושטימונג פון דער רעגיערונג.

פּראָמיער פּוירגוואַן, דער דאָמאָלסט־דיגער פּרעמיער פון אַנטאַריאָ, האָט זיך אַנטאָאָנט צו געבען זיין צושטימונג צום פּראָיעקט, דערקלערענדיג, אז צוליעב דעם וואָס טאַראָנטאָ איז די איינציגע שטאָדט, וועלכע וועט בענעפיציערען פון דעם געזעץ־פּראָיעקט, וויל ער אז דער סיטי קאָונסיל פון טאַראָנטאָ זאָל עס פאַרלאַנגען. אנדערש וועט ער דעם פּראָיעקט ניט דורכלאָזען.

צו יענער צייט האָט קיינער ניט גע־פרעגט, וועלכע מאָטיוון האָבען געטרי־בען דעם דעפּוטאַט רייט'ן אריינצוברענ־גען אזא געזעץ־פּראָיעקט, צי דאָס זענען געווען ריין הומאַניטערע מאָטיוון — זיין הארץ האָט איהם ווי געטאָן וואָס די טאַראָנטאָער אַלדערמען באַקומען ניט מעהר ווי 500 דאָלאַר א יאָר פאַר זייער „שווער ער האַראַזאַנגע". און אויב זיי וועלען עס פאַרלאַנגען פון די שטייער־צאָלער, וועלען די לעצטע, וועלכע זענען אַלע מאָל גרויסע קמצנים, ניט צושטימען דערצו, אדער סעם רייט האָט געהאַט אנדערע, פערזענליכע מאָטיוון.

ווי געזאָגט, האָט זיך דאָן קיינער ניט געגריבעלט אין די מאָטיוון פון דעם גוטהאַרציגען לעגיסלאַטור מיטגליער. די רעקאָרדס ווייזען אָבער, אז נאָכדעם ווי פּרעמיער פּוירגוואַן האָט אין פעברואַר, זיך אָנטאָאָנט דורכצופירען דעם געזעץ־פּראָיעקט אין דער לעגיסלאַטור, האָט דער סיטי קאָונסיל דעם 7־טען מערץ, 1930, כמעט איינשטימיג אָנגענומען א רעזאָלו־ציע, וועלכע בעט די לעגיסלאַטור צו גע־בען דעם סיטי קאָונסיל דאָס רעכט צו העכערען דאָס געהאַלט פון די אַלדערמען ביז 1200 דאָלאַר א יאָר, אָהן דער צושטי־מונג פון די שטייער־צאָלער.

נאָך דער דערמאָנטער רעזאָלוציע פון סיטי קאָונסיל איז סעם רייט'ס גע־זעץ־פּראָיעקט אָנגענומען געוואָרען אין דער לעגיסלאַטור און איז געוואָרען א גע־זעץ.

ווי עס איז צו זעהן, האָט דער גע־זעץ־פּראָיעקט זיך באַזאָרגט בלויז וועגען די אַלדערמען, און ניט וועגען דעם בייאַר און די קאָנטראָלערס, דאָס קען דערקלערט ווערען דערמיט, וואָס נאָך אין 1928 איז אין דער לעגיסלאַטור אָנגענומען געוואָרען א געזעץ־פּראָיעקט, וועלכער האָט דער־לויבט דעם סיטי קאָונסיל פון טאַראָנטאָ צו העכערען דאָס געהאַלט פון דעם מעיאָר ביז 10 טויזענט דאָלאַר א יאָר, און פון די קאָנטראָלערס ביז 5000 דאָלאַר א יאָר, ניט אָנפּרעגענדיג די שטייער־צאָלער.

די הויפּט טענה פון כמעט אַל